

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Statuitur tertia conclusio, & in quo sensu lex Mosaïca imperfecta
fuerit, breviter declaratur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ad Galatas 3. Lex pedagogus noster fuit in Christo: Pedagogus (inquit) parvulis assignatur, ut lascivians refrascatur, & prona in vitia corda teneantur, dum tenera in studio eruditur infantia, & ad majores disciplinas metu pœnæ coercita preparatur. Inique & lascivienti populo lex Moysis ad instar pedagogi severioris apposta est, ut custodiret eum, & futurae fidei prepararet.

§. III

Statuitur tertia conclusio, & in quo sensu lex Moisaica imperfecta fuerit, breviter declaratur.

Dico tertio, licet lex Moisaica fuerit bona & utilis, tamen non fuit perfecta, sed imperfecta, non positivè sed negativè & comparativè, id est, minus perfecta, quam lex Evangelica.

18. Prima pars constat primò, ex eo quòd lex Moisaica gratiam justificantem, in qua perfectio & efficacia ad æternam salutem consequendam consistit, non conferret: Joan. 1. Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Et Paulus sapienter ait iustitiam non esse ex lege, sed ex fide in Christum. Et ad Galat. 4. ejus Sacramenta vocat infirma & egena elementa, id est vacua gratia, quam tantum significabant. Et ad Hebræos 7. ait: Nihil ad perfectum adduxit lex.

Hanc rationem egregie illustrat D. Thomas hic art. 1. ubi sic discurrit: Perfecta bonitas est in his que ad finem ordinantur, quando aliquid est tale, quod per se est sufficiens inducere ad finem; imperfectum autem bonum est, quod operatur aliquid ad hoc quòd perveniatur ad finem, non tamen sufficit ad hoc quòd ad finem perducatur: sicut medicina perfecta bona est, que hominem sanat; imperfecta autem est, que hominem adjuvat, sed tamen non sanare potest. Est autem sciendum, quòd est alius finis legis humanae, & alius legis divinae: Legis enim humanae finis, est temporalis tranquillitas civitatis, ad quem finem pervenit lex cohibendo exteriores actus, quantum ad illa mala que possunt perturbare pacificum statum civitatis; finis autem legis divinae est perducere hominem ad finem felicitatis æternæ, qui quidem finis impeditur per quocumque peccatum, & non solum per actus exteriores, sed etiam per interiores; & ideo illud quòd sufficit ad perfectionem legis humanae (et scilicet peccata prohibeat, & pœnam apponat) non sufficit ad perfectionem legis divinae, sed oportet quòd hominem totaliter faciat idoneum ad participationem felicitatis æternæ, quòd quidem fieri non potest, nisi per gratiam spiritus Sancti, per quam diffunditur Charitas in cordibus nostris, que legem adimplet; Gratia enim Dei, vitæ æternæ, ut dicitur Roman. 6. Hanc autem gratiam lex vetus conferre non potuit, reservabatur enim hoc Christo, quia dicitur Joan. 1. Lex per Moysen data est; gratia & veritas per Iesum Christum facta est; & inde est quòd lex vetus bona quidem est, sed imperfecta, secundum illud Hebr. 7. Nihil ad perfectum adduxit lex.

20. Secunda etiam pars conclusionis ab eodem S. Doctore supra quaest. 91. art. 5. in corp. sic declaratur & probatur: Attenditur perfectio & imperfectio legis, secundum tria que ad legem pertinent. Primo enim ad legem pertinet, ut ordinetur ad bonum commune sicut ad finem. Quòd quidem potest esse duplex, scilicet bonum sensibile & terrenum; & ad tale bonum ordinabatur dicitur lex vetus, unde statim Exodi 3. in principio legis invitatur populus ad Regnum terrenum Chananeorum. Et iterum bonum intelligibile & caeleste, & ad hoc ordinat lex nova; unde

Tom. III.

statim Christus ad Regnum caelorum in sua predicationis principio invitavit, dicens penitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum, Matth. 4. Et ideo Augustinus dicit 4. contra Faustum, quòd temporalium rerum promissiones in Testamento veteri continentur, & ideo vetus appellatur, sed æternæ vitæ promissio ad novum pertinet Testamentum. Secundo ad legem pertinet dirigere humanos actus secundum ordinem iustitiæ, in quo etiam superabundat lex nova legi veteri, interiores actus animi ordinando, secundum illud Matth. 5. Nisi abundaverit iustitia vestra plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum, & ideo dicitur, quòd lex vetus cohibet manum, lex nova animum. Tertio ad legem pertinet inducere homines ad observantias mandatorum, & hoc quidem lex vetus faciebat timore pœnarum: Lex autem nova facit hoc per amorem, quoniam in cordibus nostris infunditur per gratiam Christi, que in lege nova confertur, sed in lege veteri figurabatur; & ideo dicit Augustinus contra Adamantium Manichæi Discipulum, quòd brevis differentia legis & Evangelii, timor & amor.

21. Plura alia sunt in quibus lex nova veterem superat, & lex Moisaica Evangelicæ inferior est. In primis enim lex Moisaica fuit imperfectior Evangelicæ, ex parte causæ efficientis, nam licet utraque Deum Authorem habuerit, tamen lex vetus per Moysen, nova per Christum Deum & hominem data est; juxta illud Joan. 1. Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est.

22. Secundo fuit etiam imperfectior lex Moisaica, ex parte eorum quibus tradita fuit; nam lex nova lata est pro omnibus hominibus, & orbe universo, juxta illud Christi Matth. ultimo. Euntes docete omnes gentes, &c. At Moisaica soli populo Judæorum lata est, ut docet D. Thomas hic quaest. 98. art. 4. & patet ex ejus proœmio Exodi 20. Ego sum Dominus Deus tuus qui eduxite de terra Egypti, &c.

23. Tertio lex Moisaica fuit imperfectior ratione durationis, nam lata fuit ad tempus, usque ad Christi adventum, juxta illud Apostoli ad Galat. 3. Lex propter transgressionem posita est, donec veniret semen: Id est, lex Moysis lata est, ut transgressionem & peccata cohiberet, donec Christus Abrahamæ semen veniret. Lex autem Evangelica in perpetuum, usque ad mundi consummationem, duratura est, juxta illud Christi Matth. 26. Hic est Calix Sanguinis mei, novi & æterni Testamenti. Ubi novum Testamentum, æternum appellatur, quia nullo unquam tempore antiquabitur, nullumque Testamentum illi succedet, ut docet Anselmus ad cap. 13. epistolæ ad Hebræos. Vel Testamentum æternum dicitur, eo quòd gratia charitatis, & gloria Testamentum sit, que tria sempiterna sunt. Unde Cajetanus ad Hebræos 8. Testamentum (inquit) novum, manet in æternum, æterna enim est gratia, que hic inchoatur, & in patria consummatur, semper novos reddens eos in quibus est.

24. Quarto, lex Moisaica fuit etiam imperfectior ratione materiæ, nam ultra præcepta moralia juris naturalis, continebat alia plurima ceremonialia & judicialia, que difficillimum erat observare. Propter quod Petrus Act. 15. dicebat: Quid tentatis imponere iugum super cervices Discipulorum, quòd neque Patres nostri, neque nos portare potuimus? Lex autem Evangelica pauca habet, præter moralia, vi legis naturalis necessaria. Unde Augustinus epist. 118. Levi iugo suo Christus nos subdidit, & sarcinæ levi. Sacramentis numero

Cccc 2

pau-

paucissimis, observatu facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi colligavit. Nec obstat quòd in lege Evangelica sint aliqua præcepta difficilia, ut præceptum de unitate & indissolubilitate matrimonii, de necessitate confessionis, & similia; illa enim propter abundantiam gratiæ, quæ à Christo in lege nova conferuntur, redduntur facilia, juxta illud Isaia 10. In die illa auferetur onus eius de humero tuo, & jugum ejus de collo tuo, & computrescet jugum à facie olei.

25. Quintò lex Mosàica fuit imperfectior ex parte modico data est, fuit enim descripta in lapidibus, ministerio Angelorum. At lex nova fuit scripta in cordibus & mentibus hominum, per ipsum Dei hominis verbum, cooperante Spiritu Sancto, per abundantiam gratiæ & illuminationis. De quo fufius disp. sequenti art. 2.

ARTICULUS II.

An lex vetus fuerit à Deo data, & ubi, ac quomodo tradita fuerit?

26. Sicut Manichæi, ut suprà diximus, negarunt legem Mosàicam fuisse bonam, sic etiam consequenter affirmarunt, non à Deo, sed à Diabolo datam esse, ut refert Augustinus in lib. de hæresibus cap. 46. ubi ponit hoc eorum dogma: *Deum, qui legem per Moysen dedit, & in Hebræis Prophetis locutus est, non esse verum Deum, sed unum ex principibus tenebrarum.* Similiter Ptolomæus apud Epiphanium hæresi 33. assererat Mosàicam legem datam fuisse à tribus, quorum nullus esset verus Deus, nempe partim à mundi opifice, quem Deum esse nolebat, sed numen quoddam secundarium; partim à Moysè, & partim à senioribus populi Judaici.

27. Ex Catholicis verò Origenes homil. 16. in Numer. Hieronymus in cap. 19. Matthæi, circa illa verba: *Ad duritiem cordis vestri permisit vobis Moyses, Hugo Cardinalis, & Beda ibidem, existimant, legem Mosàicam, comprehensam in Exodo, Levitico, Numeris, & Deuteronomio, esse quidem majorem ex parte à Deo ipso traditam; veruntamen aliqua ejus præcepta fuisse lata à Moysè, ex propria ejus autoritate, proprioque arbitrio; cujusmodi fuisse putant legem de libello repudii. Item Alphonfus Salmeron disp. 61. & 62. in Acta Apostolorum, docet legem Mosàicam, quâ parte continet præcepta ceremonialia & judicialia, non habere Authorem Deum, sed Moysen, qui ejus non solum promulgator, quoad hanc partem, sed & propriè author fuerit.*

Demùm aliqui sancti Patres, quos refert Baradas lib. 1. de prærogativis novi testamenti cap. 15. censent legem Mosàicam non fuisse datam à Deo Moysi, ministerio Angelorum, sed ab ipso Verbo divino, in aëreo corpore viſo, Moysi immediate traditam. Quod etiam innuere videtur Ecclesia in una ex septem Antiphonis, quas ante natale Domini cantat in vespèris, in qua sic ait: *O Adonai, & dux domus Israel, qui Moysen igne flamma rubi apparuisti, & ei in Sina legem dedisti, veni ad redimendum nos in brachio extento. Ut hæreticorum error refellatur, & vera ac communis sententia declaretur, sit*

S. I.

Prima pars quæsti resolvitur, & ostenditur legem veterem fuisse à Deo datam, & omnia illius præcepta fuisse à Deo instituta.

Dico primò, legem veterem fuisse datam à Deo.

Conclusio est certa de fide, ac definita in Tridentino sess. 4. decreto de Canonicis scripturis, ubi sic dicitur: *Omnes libros tam veteris quam novi testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor, Ecclesia Catholica, pari pietatis affectu ac reverentiâ, suscipit & veneratur.* Colligitur etiam aperte ex Scriptura, nam Christus Matth. 15. loquens de lege Mosàica, appellat eam mandatum Dei, cum ait: *Irritum fecistis mandatum Dei, propter traditiones vestras.* Et Apostolus sæpè affirmat, Patrem Christi fuisse authorem veteris testamenti, ut ad Romanos 1. & Hebræos 1.

Ratio etiam suffragatur, nam ut dicitur D. 29. Thomas hic art. 2. Eiusdem est proponere finem, & disponere media ad finem: Sed lex Evangelica est finis legis Mosàicæ, juxta illud Apostoli ad Rom. 10. *Finis legis Christus:* Ergo idem Deus, qui est author legis Evangelicæ, est etiam author legis Mosàicæ.

Dices: Opera Dei sunt perfecta, ut dicitur Deuter. 32. At lex Mosàica non est perfecta, ut articulo præcedenti diximus: Ergo Deus non est author illius.

C Respondeo quòd licet lex Mosàica non sit absolute perfecta, quia deest illi aliquid quod habet lex Evangelica, nempe virtus & efficacia justificandi, & perducendi ad regnum celorum, est tamen perfecta in suo genere; quia cum ex suo genere debeat esse umbra seu figura legis Evangelicæ, in eo genere nihil illi deest. Ita D. Thomas hic art. 2. ad 1. ubi sic ait: *Nihil prohibet aliquid non esse perfectum simpliciter, quòd tamen est perfectum secundùm tempus; sicut dicitur aliquis puer perfectus non simpliciter, sed secundùm temporis conditionem: ita etiam præcepta que pueris dantur, sunt quidem perfecta secundùm conditionem eorum quibus dantur, etsi non sint perfecta simpliciter; & talia fuerunt præcepta legis, unde Apostolus dicit ad Galat. 3. Lex pedag. gus nosse sunt in Christo.*

Dico secundo, omnia mandata, quæ sunt scripta in veteri lege, fuisse à Deo instituta, nec ullum à Moysè propriâ autoritate esse datum.

Probatum primò ex capite 20. Exodi versu 1. 31. ubi lex Mosàica incipit, tradi his verbis: *Locutusque est Dominus cunctos sermones hos, Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti, de domo servitutis: non habebis Deos alienos coram me, non facies tibi sculptile, &c.* Deinceps verò traduntur sub eodem tenore verborum omnia legis illius præcepta, sive moralia, & ad Decalogum pertinentia, sive ceremonialia, & judicialia, repetendo subinde, & inculcando sæpiùs verba illa: *Hæc dicit Dominus, aut: Locutus est Dominus ad Moysen dicens, &c.* Nam cap. 21. versu 1. ubi præcepta judicialia tradi incipiunt, Deus sic Moysi loquitur: *Hæc sunt judicia que propones eis: si emeris servum Hebræum, sex annis serviet tibi, &c.* Et cap. 25. versu 2. in quo de præceptis ceremonialibus agitur, sic dicitur: *Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel, ut tollant mibi primitias.* Ex quibus patet, non esse admittendam

distin-